

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

[Mobilna aplikacija ŠUR](#)

Ali poznate mobilno aplikacijo ŠUR (šola, ulica, razvoj) za mlade? Aplikacijo smo razvili z namenom pomoči mladim in mlajšim odraslim na področju zmanjšanja rabe psihoaktivnih snovi (tobaka in alkohola), zdrave prehrane in gibanja ter pozitivne samopodobe.

Uporabniki lahko postavijo anonimno vprašanje s področja vseh naštetih tem in strokovnjaki jim bodo odgovorili. Aplikacija je na voljo za prenos na povezavi: <https://sur.zadihaj.si>.

[Svetovna zdravstvena organizacija poziva k prepovedi kajenja in vejpanja v šolah po vsem svetu](#)

»**Mladi** so še naprej **načrtna tarča promocije** tobačnih in nikotinskih izdelkov,« je opozorila Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) v svojem pozivu k **prepovedi kajenja in vejpanja**, »ne glede na to, ali sedijo v razredu, igrajo igrice zunaj ali čakajo na postaji šolskega avtobusa.«

Po podatkih zdravstvene agencije Združenih narodov (ZN) je pristop tobačne industrije povzročil povečano rabo e-cigaret, pri čemer **9 od 10 kadilcev** začne kaditi pred 18. letom – nekateri pa že pri **11. letih**. »Glede na to, da otroci preživijo skoraj **eno tretjino** svojih budnih ur v **šoli** in da se velik del **pritiska vrstnikov**, s katerim se srečujejo, dogaja v teh **izobraževalnih okoljih**, imajo šole ključno vlogo,« je sporočila Svetovna zdravstvena organizacija.

Šole so v »**edinstveno močnem položaju**, da igrajo pomembno vlogo pri zmanjševanju resnega problema kajenja in druge rabe tobaka in nikotina pri otrocih.«

Čeprav se kajenje med **evropskimi najstniki** še naprej **zmanjšuje**, Svetovna zdravstvena organizacija poroča, da se je povečalo število novih in nastajajočih tobačnih in nikotinskih izdelkov – vključno z **elektronskimi cigaretami**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Elektronski cigareti in ogrevani tobačni izdelki predstavljajo vedno večji problem za okolje](#)

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje opozarjajo, da so za **elektronske cigarete** in **ogrevane tobačne izdelke** značilni intenzivnejši **proizvodni procesi** in **materiali** kot za klasične cigarete. Ti materiali niso **biološko razgradljivi** in jih ni možno **reciklirati**. Prav tako se v elektronskih cigaretah in ogrevanih tobačnih izdelkih **skrivajo** dragocene **kovine**, ki nato pristanejo na **odlagališčih**. Ti izdelki tako predstavljajo še resnejšo **grožnjo** za **okolje** kot tobačne cigarete.

Pri elektronskih cigaretah so mnogi **izdelki** in **vložki** s tekočinami namenjeni **enkratni uporabi**, vsebujejo pa med drugim tudi kovinske dele, vezje, baterije in **strupene snovi**, kot so težke kovine in podobno. Takšni izdelki tvorijo **strupene emisije**, ki onesnažujejo okolje. Soli nikotina in težke kovine se namreč **izpirajo** v zemljo in vodo. Lahko jih tudi zaužijejo živali. Vedno večji problem tako postaja **odstranjevanje teh odpadkov** na okolju varen in prijazen način.

[Svetovni dan duševnega zdravja 2023](#)

Svetovni dan duševnega zdravja vsako leto obeležujemo **10. oktobra**. Na ta dan se izpostavlja pomen **sodelovanja** in **povezovanja** s skupnim ciljem preprečevanja, prepoznavanja in zdravljenja **duševnih težav** in **motenj**. Prav tako se poudarja **krepitev** dobrega duševnega zdravja vsakega posameznika.

Svetovni dan duševnega zdravja 2023 je omogočil posameznikom in skupnostim, da so se združili pod temo »**Duševno zdravje je splošna človekova pravica**«, da bi izboljšali znanje, dvignili ozaveščenost in spodbudili ukrepe, ki krepijo in ščitijo duševno zdravje vseh kot univerzalno človekovo pravico.

Duševno zdravje je **osnovna človekova pravica** vseh ljudi. **Vsakdo** ima pravico do najvišjega dosegljivega **standarda** duševnega zdravja, kdorkoli in kjerkoli je. To vključuje pravico do **zaščite** pred tveganji za duševno zdravje, **pravico** do razpoložljive, dostopne, sprejemljive in kakovostne **oskrbe** ter **pravico** do svobode, neodvisnosti in vključenosti v skupnost.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Specialist za pljučnega raka izraža zaskrbljenost zaradi vpliva vejpanja](#)

»Potrebna je veliko strožja **zakonodaja** in **nadzor** nad **vejpanjem**,« pravi profesor Ken O'Byrne. Vejpanje bi lahko povzročilo **zoženje** ali **zamašitev** krvnih žil, bolezni **srca** in prezgodnje **staranje**, je opozoril vodilni onkolog in specialist za pljučnega raka. Ken O'Byrne, doma iz Dublina in zdaj profesor **medicinske onkologije** v bolnišnici v Avstraliji, se je vrnil na Irsko, da je govoril na mednarodnem onkološkem simpoziju.

Medtem ko je bil glavni poudarek njegovega govora na »dramatičnih« in »vznemirljivih« korakih v zadnjem desetletju pri **zdravljenju** in celo »**ozdravljenju**« pljučnega raka, je dejal, da »**moramo biti vsi zaskrbljeni**« zaradi eksplozije vejpanja v zadnjih letih. »V teh izdelkih je še vedno **nikotin** in povzroča **zasvojenost**. Nikotin sam je lahko rakotvoren, saj deluje v celici. Lahko pa tudi še kasneje spodbudi **kajenje** cigaret. Torej, vsi moramo imeti pomisleke glede tega. Vsekakor je po mojem mnenju potrebna veliko **strožja zakonodaja** in **nadzor** nad modo **vejpanja**.«

[Podpišite Evropsko državljansko pobudo Za Evropo brez tobaka!](#)

Podpišite Evropsko državljansko pobudo »**Za okolje brez tobaka in prvo evropsko generacijo brez tobaka do leta 2030**«, s katero želimo nasloviti problematiko ogromne okoljske škode ter prezgodnje smrti in izgubljenih let življenja, za katera je tobak vodilni preprečljivi dejavnik tveganja. Naš cilj je ustrežnejša in strožja evropska zakonodaja ter podpora Strategiji za zmanjševanje posledic rabe tobaka: Za Slovenijo brez tobaka 2022–2030.

Svoj podpis lahko odda vsak polnoleten državljan na spletni strani Evropske komisije, na [tej povezavi](#). Pobudo organizira več evropskih nevladnih organizacij, med njimi tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, ki je koordinator za Slovenijo, in Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija.

S skupnimi močmi lahko vidno zmanjšamo gospodarsko, zdravstveno in okoljsko breme rabe tobaka tudi v Sloveniji.

[Seznam krvodajalskih akcij v mesecu OKTOBRU najdete tukaj.](#)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

[Irska mora slediti Združenemu kraljestvu in prepovedati kajenje za naslednje generacije](#)

Novi načrti za **popolno prepoved** prodaje cigaret naslednji generaciji v Združenem kraljestvu so opomnik, kako močno je **Irska** zaostala za drugimi državami, je poudarila irska dobrodelna organizacija. »Smo ena zadnjih držav v Evropi, kjer je **zakonito** prodajati **vejpe** otrokom,« je dejal direktor zagovorništva in podpore bolnikom iz organizacije *Irish Heart Foundation* Chris Macey.

Predsednik vlade Združenega kraljestva Rishi Sunak, je predstavil predlog za **letna** zvišanja zakonske starosti za kajenje vsako leto za **eno leto**. Predloženi predlog pomeni, da otroci v Veliki Britaniji, ki so zdaj stari **14 let** ali manj, **nikoli ne bi smeli zakonito kupovati cigaret**.

Medtem pa irski **otroci** uporabljajo **vejpe** brez težav, saj v državi ni starostnih omejitev za prodajo e-cigaret.

[Študija ugotavlja, da kajenje v nosečnosti trikrat poveča tveganje za prezgodnji porod](#)

Pitje manjših količin čaja in kave ne škoduje dojenčkom, **kajenje** pa ima glede na nove raziskave **dvakrat hujši** vpliv, kot se je domnevalo.

Angleška državna zdravstvena služba priporoča, da **nosečnice** ne pijejo več kot **200 mg** kofeina na dan, kar ustreza **dvema skodelicama** instant kave ali čaja. Prav tako naj **prenehajo** kaditi.

Pitje velikih količin **kofeina** in **kajenje** sta namreč **povezana** s povečanim tveganjem zapletov v nosečnosti, prezgodnjim porodom in omejitvijo rasti ploda.

Toda študija akademikov iz Cambridgea ni našla nobenega dokaza, da je **nadpovprečen** vnos kofeina med **nosečnostjo** povezan s prezgodnjim porodom ali manjšo rastjo dojenčkov. Nasprotno pa je študija izračunala, da je bila pri ženskah, ki so med nosečnostjo **kadile**, skoraj **trikrat večja** verjetnost **prezgodnjega poroda** v primerjavi z nekadilkami – kar je več kot dvakrat več od prejšnje ocene.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

Ugotovljeno je bilo tudi, da je pri **dojenčkih**, rojenih materam kadilkam, **štirikrat večja** verjetnost, da bodo **majhni** glede na svojo gestacijsko starost, zaradi česar so izpostavljeni resnim zapletom, vključno s težavami z dihanjem in okužbami.

[Namibija krepi nadzor nad tobakom](#)

Namibijsko Ministrstvo za zdravje in socialne storitve je ob podpori Svetovne zdravstvene organizacije izvedlo **petdnevno izobraževalno delavnico** o tobaku za krepitev ukrepov za nadzor rabe tobaka v državi.

Delavnica, ki je potekala septembra 2023 v kraju Rundu v vzhodni regiji Kavango, je bila prav tako namenjena **krepitevi znanja, veščin in kompetenc** udeležencev. Med udeleženci so bili okoljski **zdravstveni delavci** z Ministrstva za zdravje in socialne storitve ter mestnih svetov, **socialni delavci in organi** kazenskega pregona.

Namibija je novembra 2005 ratificirala **Okvirno konvencijo Svetovne zdravstvene organizacije za nadzor nad tobakom** (*Framework Convention on Tobacco Control - FCTC*). Ta listina Svetovne zdravstvene organizacije **določa**, da države članice vzpostavijo **infrastrukturo** in se zavežejo k **nadzoru rabe** tobaka ter spodbujajo **ozaveščenost** skupnosti o tveganjih, povezanih z rabo tobaka.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

WEBINARJI, KONFERENCE IN OSTALI DOGODKI

[21. Festival nevladnih organizacij LUPA – 14. september 2023](#)

14. 9. 2023 je na Prešernovem trgu v Ljubljani potekal že **21. Festival nevladnih organizacij LUPA**, ki ga je organiziral CNVOS. Na festivalu se vsako leto mimoidočim na stojnicah predstavijo nevladne organizacije z različnih področij, poteka pa tudi spremljevalni program. Na letošnjem festivalu je svoje aktivnosti predstavila tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo.

[Dogodek ob svetovnem dnevu duševnega zdravja – 10. oktober 2023](#)

Slovenska nacionalna zveza za duševno zdravje v športu je 10. oktobra v Ljubljani organizirala dogodek, s katerim so obeležili **svetovni dan duševnega zdravja**. Uvodni nagovori, pri katerih je sodelovala tudi Bogi Pretnar, novinarka in delegatka SZOTK, so bili namenjeni izmenjavi stališč in aktivnosti na področju duševnega zdravja. V drugem delu dogodka pa so na okroglih mizah sodelovali vrhunski športniki, priznani slovenski trenerji in predstavniki športnih zvez.

[8. Evropska konferenca o tobačni kontroli in generalna skupščina ENSP – 10.–12. oktober 2023](#)

Med 10. in 12. oktobrom 2023 je v Firencah, v Italiji potekala **8. Evropska konferenca o tobačni kontroli**. Dogodek je potekal v soorganizaciji lokalnih članov in partnerjev ENSP (Evropske mreže za preprečevanje kajenja) ter je predstavljal spodbujanje pomembnega sodelovanja na področju nadzora nad tobakom. Zadnji dan konference je potekala tudi **generalna skupščina ENSP**. Konference in generalne skupščine se je udeležil tudi podpredsednik SZOTK. SZOTK je redna članica ENSP.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NAPOVEDNIK DOGODKOV

[Youth and alcohol: do new trends demand new solutions? – 7. november 2023](#)

Svetovna zdravstvena organizacija 7. novembra organizira spletno predavanje z naslovom **Youth and alcohol: do new trends demand new solutions?** (*Mladi in alkohol: Ali novi trendi zahtevajo nove rešitve?*). Seminar bo raziskal trende, povezane s pitjem alkohola med mladimi, glede na najnovejše razpoložljive podatke. Preizkušene bodo različne hipoteze za te vzorce, da bi razumeli njihove temeljne vzroke v različnih okoljih, vključno z izobraževalnimi okolji, spletnimi (digitalnimi) nastavitvami in domačim okoljem.

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

[Javni razpis za sofinanciranje preventivnih programov na področju različnih vrst zasvojenosti v Mestni občini Ljubljana za leto 2024](#)

Razpisuje: Mestna občina Ljubljana

Vrednost razpisa: 294.500,00 EUR

Rok prijave: 10. 11. 2023

[Obzorje Evropa: Enostopenjski razpisi za sofinanciranje projektov v okviru pobude za inovativno zdravje](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 115.000.000 EUR

Rok prijave: 16. 1. 2024

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Obzorje Evropa: Dvostopenjski razpisi za sofinanciranje projektov v okviru pobude za inovativno zdravje](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 83.350.000 EUR

Rok prijave: 23. 4. 2024